

UZASADNIENIE

Celem projektu *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego* jest dostosowanie katalogu wykroczeń, za które strażnicy gminni (miejscy) są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego, do aktualnych potrzeb związanych z zapewnieniem ochrony porządku publicznego. Zmiana ma usprawnić i przyspieszyć reakcję na wykroczenia godzące w porządek publiczny.

Projekt zawiera propozycję przyznania w § 2 ust. 1 rozporządzenia uprawnienia do nakładania przez strażników gminnych (miejskich) grzywien w drodze mandatów karnych w odniesieniu w sytuacji popełnienia niżej wymienionych czynów zabronionych wynikających z:

- a) art. 65a ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – *Kodeks wykroczeń* (Dz. U. z 2025 r. poz. 734, z późn. zm.) – utrudnienie wykonywania czynności służbowych funkcjonariusza Policji, Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej lub innego organu ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Przedmiotowy artykuł wskazuje katalog podmiotów uprawnionych do wydawania na podstawie prawa poleceń określonego zachowania się, wskazując w nich m.in. inny organ ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Straże gminne (miejskie), zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o strażach gminnych* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1763) są samorządowymi, umundurowanymi formacjami powołanymi do ochrony porządku publicznego na terenie gminy, które na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy w celu realizacji swoich ustawowych czynności mają prawo do wydawania poleceń określonego zachowania się. Tym samym zasadnym jest uwzględnienie przedmiotowego artykułu w katalogu określającym uprawnienia mandatowe straży,
- b) art. 97a ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – *Kodeks wykroczeń* – zakazy dotyczące zachowania na przejeździe kolejowym. W artykule tym określono sankcje za niedozwolone objeżdżanie zapór na przejazdach kolejowych i wjeżdżanie na przejazdy kolejowe. Przedmiotowa zmiana jest uzasadniona koniecznością poprawy bezpieczeństwa w newralgicznych miejscach, jakimi są przejazdy kolejowe. Strażnicy gminni (miejscy), którzy już kontrolują w tych rejonach pieszych i kierujących pojazdami niezmotoryzowanymi, będą mogli bardziej skutecznie reagować na niebezpieczne zachowania,
- c) art. 331a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.) – nieprzestrzeganie ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w wojewódzkich programach ochrony powietrza. Propozycja rozszerzenia katalogu wykroczeń, za które strażnicy gminni (miejscy) będą mogli nakładać mandaty, odnosi się do egzekwowania obowiązków wynikających z programów ochrony powietrza (POP), m.in. zakazu używania dmuchaw. Należy zauważyć, że zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* zarząd województwa sporządza programy ochrony powietrza (POP) dla stref, w których przekraczany jest poziom dopuszczalny substancji w powietrzu. Program określa m.in. działania naprawcze i organy odpowiedzialne za realizację tych działań. Zgodnie z art. 379 *ustawy – Prawo ochrony środowiska*, minister właściwy do spraw klimatu, marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów. Do wykonania funkcji kontrolnych marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta mogą upoważnić pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych. Wobec powyższego, rozszerzenie katalogu rozporządzenia o przedmiotowy przepis umożliwi strażnikom

gminnym (miejskim) egzekwowanie zakazów określonych w wojewódzkich programach ochrony powietrza,

- d) art. 50 pkt 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz. U. z 2025 r. poz. 1675, z późn. zm.) w zakresie art. 22 ust. 1 pkt 2 tej ustawy. Na podstawie tego przepisu strażnicy gminni (miejscy) będą uprawnieni do stosowania postępowania mandatowego wobec właściciela, posiadacza lub zarządzającego nieruchomością w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym, czyli wtedy gdy osoby lub podmioty te nie wywiązują się z ciążącego na nich obowiązku zwalczania gryzoni, inspektorów i szkodników. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, strażnicy gminni (miejscy) nie posiadają takiego uprawnienia. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) karze grzywny podlega ten, kto nie wykonuje obowiązków określonych w regulaminie, który określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące m. in. wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania. Oznacza to, że przepis ten sankcjonuje tylko niewykonanie obowiązku wskazanego w regulaminie, natomiast obowiązek zwalczania gryzoni (szczurów) wynika z *ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*,
- e) art. 18d ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. *o zdrowiu publicznym* (Dz. U. z 2026 r. poz. 149). Przedmiotowy przepis zakazuje sprzedaży napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny osobom poniżej 18 roku życia oraz nakłada na sprzedawców obowiązek weryfikacji wieku kupującego, a w razie wątpliwości – umożliwia odmowę sprzedaży, stosując odpowiednie przepisy *ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* w zakresie procedur i kar. Zadaniem straży gminnych (miejskich) jest m. in. ochrona porządku w miejscach publicznych oraz informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. W art. 3 ust. 1 *ustawy o zdrowiu publicznym* wskazano, że zadania z zakresu zdrowia publicznego realizują, współdziałając ze sobą, organy administracji rządowej, zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie z dnia 4 września 1997 r. *o działach administracji rządowej* (Dz. U. z 2025 r. poz. 1275, z późn. zm.), państwowe jednostki organizacyjne, w tym agencje wykonawcze, a także jednostki samorządu terytorialnego, realizujące zadania własne polegające na promocji lub ochronie zdrowia. Z uwagi na powyższe, zasadnym jest wyposażenie strażników gminnych (miejskich) w uprawnienie do zastosowania postępowania mandatowego w zakresie ujawnionego wykroczenia z art. 18d ust. 1 i 2 ww. ustawy, skoro do jego popełnienia dochodzi w miejscu publicznym, np. w budynku użyteczności publicznej.

Należy zauważyć, że przez budynek użyteczności publicznej, zgodnie z § 3 pkt 6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225, z późn. zm.) należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny,

- f) art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich* (Dz. U. z 2026 r. poz. 110,

z późn. zm.). We wskazanym przepisie wskazano, że kto, będąc obowiązany do wprowadzenia standardów ochrony małoletnich nie wykonuje tego obowiązku, podlega karze grzywny do 250 zł albo karze nagany. Zgodnie z art. 22x ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy, wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta oraz marszałek województwa sprawują kontrolę wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 21 i art. 22b, w zakresie objętym właściwością rzeczową i miejscową tych organów, a organy te mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych. Wobec powyższego, nadanie strażnikom gminnym (miejskim) uprawnienia do nakładania mandatów za pierwotne niewykonanie obowiązku wprowadzenia standardów ochrony małoletnich uczyni ten mechanizm skutecznym,

g) art. 683a ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. *o obronie Ojczyzny* (Dz. U. z 2025 r. poz. 825, z późn. zm.). We wskazanym przepisie wskazano, że kto bez zezwolenia fotografuje, filmuje, utrwała w inny sposób lub przesyła dane obrazu obiektu, o którym mowa w art. 616a ust. 1 ww. ustawy, oznaczonego znakiem zakazu fotografowania, lub ruchomości lub wizerunku osób, znajdujących się w takim obiekcie, podlega karze grzywny. Obiektami tymi są obiekty zajmowane przez jednostki wojskowe lub służby specjalne, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2025 r. poz. 902, z późn. zm.).

Wyposażenie strażników, patrolujących tereny gmin, w możliwość interwencji i nałożenia mandatu za naruszenie tego zakazu wzmocni ochronę tych obiektów. Należy zauważyć, że w tym przypadku straż gminna (miejska) informowałaby właściwe służby o ujawnionych wykroczeniach.

h) art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2025 r. *o zdrowiu zwierząt* (Dz. U. poz. 1795) dotyczący odpowiedzialności za niedopełnienie obowiązkowego ochronnego szczepienia zwierząt. W obowiązującym rozporządzeniu (§ 2 ust. 1 pkt 11), strażnicy gminni (miejscy) mogą nakładać grzywny w drodze mandatu karnego na podstawie art. 85 ust. 1a *ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075 oraz z 2025 r. poz. 1795), który wskazuje przypadki nakładania kary grzywny w stosunku do osób, które:

- uchylają się od obowiązku ochronnego szczepienia psów przeciwko wściekliznie, a w przypadku wprowadzenia obowiązku ochronnego szczepienia kotów przeciwko wściekliznie – od tego obowiązku,
- dokonują przemieszczenia w celach niehandlowych zwierząt domowych towarzyszących podróżnym bez spełnienia warunków określonych w art. 6 lub art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 576/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie przemieszczania o charakterze niehandlowym zwierząt domowych oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 998/2003 (Dz.U. UE.L.2013.178.1).

W dniu 18 marca 2026 r. weszły w życie przepisy ustawy *o zdrowiu zwierząt*, która w art. 114 pkt 22 lit. b uchyliła art. 85 ust. 1a pkt 1 *ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*. Wobec powyższego, koniecznym jest wprowadzenie do projektu rozporządzenia nowej podstawy prawnej (art. 102 ust. 1 *ustawy o zdrowiu zwierząt*) oraz doprecyzowanie w pkt 4 projektu rozporządzenia, że art. 85 ust. 1a dotyczy pkt 2 *ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych przy przemieszczaniu w celach niehandlowych zwierząt domowych towarzyszących podróżnym i zwierząt cyrkowych oraz o stosowaniu substancji o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta-agonistycznym*.

Dodatkowo, w pkt 9 § 2 aktualnie obowiązującego rozporządzenia konieczne jest wykreślenie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. *o publicznym transporcie zbiorowym* (Dz. U. z 2025 r. poz. 285, z późn. zm.) z uwagi na fakt, że przedmiotowy przepis został uchylony na podstawie art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. *o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1720, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia zakłada wejście w życie projektowanej regulacji po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Brak jest możliwości podjęcia alternatywnych, w stosunku do projektowanego rozporządzenia, działań umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowane rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. *w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie będzie podlegać procedurze notyfikacji.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców oraz na rodzinę, osoby starsze i osoby niepełnosprawne.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. z 2026 r. poz. 404) został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt nie będzie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów*.